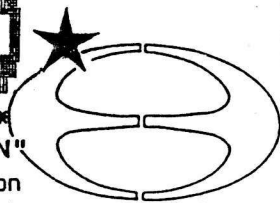

SUDFRANCIJA STELO

*****
Bulteno de la Esperanto-Federacio "LANGUEDOC-ROUSSILLON"
Jarabono: 25 F al Fédération d'Espéranto du Languedoc-Roussillon
CCP 956-28 P Montpellier N° 115 - 4a kvaronjaro 90 -
*****

AU BON TEMPS OU LA TAMISE SE JETAIT DANS LE RHIN

A nos amis Britanniques qui aiment à répéter «le Continent est isolé» lorsque le brouillard interdit tout trafic maritime ou aérien, on se doit de rappeler que jadis, la Tamise se jetait dans le Rhin. Il n'y a guère de cela que 150 millions d'années. Le channel devait subir ensuite une multitude d'états différents, avec la succession des glaciations. Cependant, l'Angleterre ne fut réellement coupée du Continent que vers 4000 avant Jésus-Christ, à l'occasion d'un violent orage qui emporta les dernières langues de terre.

Aujourd'hui, si l'on cherche à se représenter ce que serait le Pas-de-Calais sans eau, on aurait une vallée dont les pentes transversales seraient tellement douces, sur les deux versants, que l'œil en percevrait à peine l'inclinaison. C'est d'ailleurs cette caractéristique qui avait séduit les tenants d'un tunnel posé sur le fond de la mer, parmi lesquels, en 1894, Sir Edward Reed, membre du Parlement et ingénieur en chef de l'Armada. L'autre «avantage» de ce tube en était l'extrême vulnérabilité, permettant sa destruction lors de la moindre menace de conflit. Il faudra attendre 1955 pour voir les milieux militaires anglais retirer officiellement leurs objections à la création du lien fixe, puis quelques dizaines d'années supplémentaires pour que techniciens, financiers et politiques trouvent enfin un terrain d'entente. Mais savez-vous qu'avant la ratification officielle du traité, le 29 juillet 1987 à l'Élysée par Margaret Thatcher et François Mitterrand, sa gracieuse Majesté la Reine Elisabeth II avait dû cautionner l'accord par l'apposition de son sceau, surmonté, selon une tradition séculaire, de la phrase «LA REYNE LE VEULT...», en vieux français dans le texte! Ce lien est décidément bourré de symboles.

□ L.V. SKOGH
Président-Directeur Général
FLYGT FRANCE

THE GOOD OLD DAYS WHEN THE THAMES FLOWED INTO THE RHINE

When fog cuts off sea and air traffic to the British Isles, the English comment aloofly, "The Continent is isolated". They should be reminded that their Thames River once flowed into the Rhine. That was just 150 million years ago. Then the English Channel underwent a series of changes due to successive glacial periods. Yet England did not cast off completely from the Continent until around 4,000 B.C. - when a fierce storm swept away the last ties of connecting land. What would the Strait of Dover look like today if unfilled with water? You would see a valley with such gentle side slopes that the valley would look practically flat to the naked eye. It was this characteristic that enticed the advocates of a tunnel to be laid on the Channel's bottom. Among them was Sir Edward Reed, Member of Parliament and the Admiralty's chief engineer in 1894. The other "advantage" claimed for a sea-floor tube would be its extreme vulnerability. The project's promoters stressed that a tunnel could be destroyed at the slightest threat of war. Yet it was not until 1955 that British military leaders officially withdrew their objections to building a fixed link with the Continent. It still took about three decades more for British and French engineers, financiers and politicians to agree on a precise project. Before Prime Minister Margaret Thatcher and French President François Mitterrand officially signed the tunnel treaty in Paris on July 28, 1987, Her Majesty Queen Elizabeth had to endorse the pact by stamping the document with her seal. Ironically, despite British military misgivings about that link to France, the seal was topped by the traditional phrase inherited from the Queen's French forebearers: "LA REYNE LE VEULT" (French for "It is the Queen's will"). This link is decidedly symbolic.

En tiu numero

Kotizoj, abonoj p.2/3
Federacia kong. 4/5
Vivo de la grupoj 6-9
Historio de E'30 8
En la gazetaro 10/11
Filatelio, libro 12/13
Distra paĝo p.14

En la feliĉa tempo kiam Tamizo sin jetis en Rejnjon (ESPERANTO)

Al niaj Britaj amikoj kiuj ŝatas ripeti «la kontinento estas izolita», kiam nebulo nebligas ĉiun trafikon maran aŭ aeran, ni devas memorigi ke, antaŭlonge, Tamizo jetiĝis en Rejnjon. De tiam pasis nur 150 milionoj da jaroj kaj la Markolo poste suferis multegon da malsamaj statoj, inter kiuj la sinsekvon de glacitaj. Tamen, Anglio estis efektive dispartigita de la Kontinento nur ĉirkaŭ 4000 jaroj antaŭ Kristo, sekve de fortega fulmotondro kiu forportis la lastajn terlangojn. Hodiaŭ, se oni provas sin reprezenti kiel estus la Kaleza Markolo sen akvo, oni havis valon kun transversaj deklivoj tiom mildaj sur ambaŭ flankoj ke la kliniĝon okulo apenaŭ sensus. Cetere, tiu karakterizaĵo mem logis la proponantojn de tunelo rekte metota sur la marfundo, inter kiuj en 1894, Sir Edward REED, parlamentano kaj ĉefing-

niere de la Admiralejo. La alia «avantaĝo» de tiu tubo estis ĝia ega fragileco ebliganta ĝin detruiri kiam konflikto iomete minacas. Oni devis atendi ĝis la jaro 1955 por ke la Anglaj militaj medioj oficiale rezignu sian oponon al kreado de fiksa ligilo, kaj kelkajn pilajn dekojn da jaroj poste por ke teknikistoj, financistoj kaj politikuloj fine trovu akordan grundon. Sed ĉu vi scias, ke antaŭ la oficiala ratifo de la traktato, la 29an de julio 1987 en la Elizaea Palaco, fare de Margaret THATCHER kaj François MITTERRAND, ŝia gracia Moŝto, la Reĝino ELIZABETH II, devis garantii la akordon per surmeto de sia sigelo kun supre, laŭ jarcenta tradicio, la vortoj «LA REYNE LE VEULT» («La Reĝino tion volas») en malnova franclingvo. Tiu ligilo ja estas vere plena je simboloj.

Finiĝas jaro. La frontpaĝo simbolas gravan eventon de la finiĝanta jaro, kiu pliproksimigos la homojn de nia kontinento. Kompreneble estas ankaŭ malpli feliĉigaj eventoj; ni esperu, ke la lastatempaj minacoj forsvenos.

Grumblis lastfoje leganto, ke la raporto pri la kongreso de Kubo ne rilatas al nia federacio kaj ke la tiea ŝtatestro ne estas demokrato, ktp. Ni provas ĉiufoje prezenti agrablan frontpaĝon kun grava evento pri- kaj por-esperanta. SFS pretas aperigi la foton de iu ajn ŝtatestro aŭ gravulo, kiu deklaras: "mi konsideras min soldato de E°". Aprobo de politiko estas alia afero! Ni ankaŭ pretas aperigi artikolon kun fotoj pri loka agado. Ne trafis SFS multaj tiaj raporto...

Ne forgesu informi pri via klubo, grupo, pri viaj klopodoj aŭ projektoj... antaŭ la limdato. Denove malfruas SFS pro nerespekto de tiu simpla regulo. La tajpanto devis refari iujn tekstojn.

Por memori vin pri la datoj de niaj aranĝoj, ni aldonas kalendaron (p. 3), ne forĵetu ĝin. Aliĝu frue al la federacia kongreso (en Arles kun la Provenca federacio), al la staĝo de Béziers aŭ la semajnoj de Habère-Poche kaj Sète. Antaŭdankas la organizantoj.

Al ĉiuj feliĉan jaron 1991. Fartu bone!

J. Hénin.

*****
 *(Re)ABONO al SFS : La tarifo restas senŝanĝa. Sendu la sumon (25F) al la
 *****
 kasistino: S-ino Négron 40, Chemin des Amandiers
 34400 Lunel
 aŭ rekte al la pĉk 956-28P Montpellier : Fédération d'E° du Lang.-Rouss
 Se vi estas membro de iu grupo, pagu kiel kutime al via kasist(in)o.
 Anticipan dankon!
 L'abonnement à SFS reste à 25F. Merci de le régler à notre trésorière
 (adresse ci-dessus) ou directement à notre CCP ou plus simplement enco-
 -re au trésorier de votre groupe.
 *****

KOTIZOJ

Jarfina refreno: sed por asocioj mono... estas bezono... por ĉies bono!

UEA: Universala Esperanto Asocio:

Membro kun jarlibro (kodo UMJ): 90F Membro kun jarlibro kaj la revuo "esperanto"(UMA): 225F

Membro kun gvidlibreto (UMG) : 40F Dumviva membro (UDM): 5625F

TEJO: Tutmonda E°-Junulara-Asocio (se vi estas malpli ol 30 jaraĝaj)

Membro (jarlibro+"kontakto"+Tutmondo"(MJK): 90F Membro: kiel maldekstre+"esperanto": MAK: 225F

Membroj de TEJO estas samtempe membroj de UEA

Personoj pli ol 30j. povas subteni TEJO-n kiel "patronoj"(TPM): 270F aŭ "bonfarantoj"(JPM): 100F

UFE: Union française pour l'espéranto

Aktiva membro (ricevas "Franca esperantisto"): FMA: 240F Paro: 370F (PK1+PK2)

Simpla membro: FSM: 100F Dumviva membro: FDM: 4800F

JEFO: (malpli ol 30j.) simpla membro: JSM: 100F Studento, senlaborulo (JMM): 65F

Membro aktiva de Jefe kaj UFE: (JMA): 240F

UFE (4 bis Rue de la Cerisaie 75004 Paris -Tel: (1)42 78 68 86) peras la kotizojn por

UEA/TEJO/UFE/JEFO. Ne sendu la kotizojn al la federacia kasistino!

*****
SAT Amikaro: kotizo+abono: 140F Gejunuloj (ĝis 25j.): 70F

SAT: (Sennacieca Asocio Tutmonda): Kotizo: 215F (emeritoj: 160F; samfamilianoj, junuloj... 107F)

Sennacieca revuo: 40F Adreso de SAT: 67, Avenue Gambetta 75020 Paris. Tel: (1)47 97 87 05.

Praktikado... rimas kun legado. Kompreneble, unue abonu SFS, kies tarifo restas senŝanĝa (25F) kaj legu ĝin! Ĉe niaj najbaroj: "Provence E°"(40F), "E° Vaucluse"(15F), "Laŭte"(60F). Ankaŭ "E° 95"(dulingva): 6,2 Ekuoj, "E° Ile de France": 40F.

Ekzistas dekoj da revuoj. UEA peras kvindekonojn. Vi trovos ĉi-poste la tarifon de UEA en guldenoj. (1 Guldeno = 3FF). UFE ankaŭ peras diversajn abonojn sed ni ne ricevis la novan tarifon.

*****

36 15 ESPERANTO
 CIO, PRI LA GRAVA AVENTURO DE LA KOMUNIKADO

ABONLISTO DE LA LIBROSERVO DE UEA Abonkotizoj en guldenoj! (1guldeno=3FF)

Ateismo [ATEO]	16,00
Boletín [hispana]	27,00
Brita esperantisto, La	34,00
aerpoŝta aldono	7,00
Bulgara esperantisto	32,00
Dia regno [KELI]	21,00
Ekonomia bulteno pri Usono	22,00
El Popola Ĉinio	
1 jaro	35,50
2 jaroj	61,00
3 jaroj	85,00
Enigma (spritaj ludoj)	33,00
Esperanta mormonaro [PEM]	20,00
Esperantista vegetarano [TEVA]	12,00
Esperanto, L' [itala]	23,00
Espero el Koreujo, La	24,00
Espero katolika [IKUE]	42,00
Espero, La [sveda]	33,00
Evangeliaj kajeroj	24,00
Fenomeno [nederlanda]	30,00
Fonto (literatura)	30,00
Franca esperantisto	50,00
Gazeto, La (mondkultura)	46,00
aerpoŝta aldono	8,00

Heroldo de Esperanto	43,00
aerpoŝta aldono:	
Eŭropo	7,00
Itlis-Forumo	
(literatura/interlingvista)	29,00
Internacia Celado por	
Eduko Moderna per Esperanto	
(Freinet-metodo)	27,00
Internacia pedagogia revuo	
[ILEI]	13,00
Jaro, La (supl. Monato)	8,00
aerpoŝta aldono	2,00
Jugoslavia stelo	20,00
Juna amiko (por lernejoj)	10,00
Kancerkliniko, La (ajnista)	37,00
Koko (jugoslava literaturo)	20,00
Koncize (okc.-eŭropa junularo)	12,00
Kulturaj kajeroj	
(kastelo Grésillon)	25,00
Kvakeria esperantisto [KES]	15,00
Language Problems and	
Language Planning	
individuaj abonoj	54,00
instituciaj abonoj	105,00

Letero de la Akademio	
de Esperanto, La	40,00
Literatura foiro	58,50
aerpoŝta aldono	18,00
Medicina internacia revuo	30,00
Monato (aktualaĵoj)	62,00
aerpoŝta aldono	15,00
Norvega esperantisto	18,00
Oomoto [EPA]	18,00
Perspektivo [ĉeĥoslovaka]	18,00
Sano (ĉeĥa medicina)	10,50
Scienca revuo [ISAE]	27,00
Sennacieca revuo [SAT]	13,00
Sennaciulo [SAT]	52,50
Simpozio [filozofio: FAT]	11,00
Svisa Esperanto-revuo	40,00
TEJO-tutmonde	15,00
Tutmondaj scienco kaj tekniko	
1 jaro	14,00
2 jaroj	25,00
3 jaroj	36,00

Nekompleta... KALENDARO 1991 (7-11 II:Expolangues) POR LA JARO

	JANUARO	FEBRUARO	MARTO
LUNDO	7 14 21 28	4 11 18 25	4 11 18 25
MARDO	1 8 15 22 29	5 12 19 26	5 12 19 26
MERKREDO	2 9 16 23 30	6 13 20 27	6 13 20 27
ĴAŬDO	3 10 17 24 31	7 14 21 28	7 14 21 28
VENDREDO	4 11 18 25	1 8 15 22	1 8 15 22 29
SABATO	5 12 19 26	2 9 16 23	2 9 16 23 30
DIMANĈO	6 13 20 27	3 10 17 24	3 10 17 24 31
	APRILIO	MAJO	JUNIO
LUNDO	1 8 15 22 29	6 13 20 27	3 10 17 24
MARDO	2 9 16 23 30	7 14 21 28	4 11 18 25
MERKREDO	3 10 17 24	1 8 15 22 29	5 12 19 26
ĴAŬDO	4 11 18 25	2 9 16 23 30	6 13 20 27
VENDREDO	5 12 19 26	3 10 17 24 31	7 14 21 28
SABATO	6 13 20 27	4 11 18 25	1 8 15 22 29
DIMANĈO	7 14 21 28	5 12 19 26	2 9 16 23 30
	JULIO	AŬGUSTO	SEPTEMBRO
LUNDO	1 8 15 22 29	5 12 19 26	2 9 16 23 30
MARDO	2 9 16 23 30	6 13 20 27	3 10 17 24 31
MERKREDO	3 10 17 24 31	7 14 21 28	4 11 18 25
ĴAŬDO	4 11 18 25	1 8 15 22 29	5 12 19 26
VENDREDO	5 12 19 26	2 9 16 23 30	6 13 20 27
SABATO	6 13 20 27	3 10 17 24 31	7 14 21 28
DIMANĈO	7 14 21 28	4 11 18 25	1 8 15 22 29
	OKTOBRO	NOVEMBRO	DECEMBRO
LUNDO	7 14 21 28	4 11 18 25	2 9 16 23 30
MARDO	1 8 15 22 29	5 12 19 26	3 10 17 24 31
MERKREDO	2 9 16 23 30	6 13 20 27	4 11 18 25
ĴAŬDO	3 10 17 24 31	7 14 21 28	5 12 19 26
VENDREDO	4 11 18 25	1 8 15 22 29	6 13 20 27
SABATO	5 12 19 26	2 9 16 23 30	7 14 21 28
DIMANĈO	6 13 20 27	3 10 17 24	1 8 15 22 29

La grupo "KAJTO" vizitos nian regionon.

FEDERACIA KONGRESO en ARLES (kun Provenca Fed)

26-30 IV: Nacia Kongreso en Boulogne sur Mer.

20-26 VII: TEJO-kongreso en Karlskoga (S)

27 VII-3 VIII: U.K. Kongreso de Bergen (N)

Aligu al la Fed. Kongreso k. sendu viajn informojn por SFS antaŭ tiu dato!

8-12 V: Staĝo en Béziers vidu p.

18-20 V: Gejunuloj en Mondhejmo?

24-31 VIII: Internacia Semajno de Habère-Poche

7-14 IX: Int. Semajno en SETE

Alvoko

Anoncoj

Ni jam havas 340 perkorespondajn lernantojn en diversaj landoj el Afriko. Ni povus ankoraŭ multe plialtigi tiun nombron sed ni bezonas financon helpon. Pro tio ni kolektas kaj vendas poŝt-markojn; ĈU VI VOLAS HELPI NIN? Sendu al ESPERANTO-KURSO BP 7073 F-34080 MONTPELLIER FRANCIO ĉiujn ajn P. M novajn aŭ stampitajn kiujn vi trevos. ANTAŬDANKOJN DE NIA AFRIKA SERVO.

GAE (Groupe d'Action pour l'Espéranto) - 123, Rue de Royan 16710 Saint Yrieix reeldonis la broŝuron "Nos premiers pas en Esperanto". Nova aspekto. Prezo: 10F + sendkosto (1 broŝuro pezas 100 gramojn). GAE ankaŭ proponas la broŝuron "L'espéranto, un facteur de l'avenir européen" de Profesoro Filleul. Prezo: 5F + sendkosto (1 broŝuro=50 gramoj) En ambaŭ kazoj 10% rabato se vi mendas pli ol 10 broŝurojn.

La Gruio Argentada B.P.5 33790 Pellegrue (apud St Emilion en la Bordoza regiono) proponas al vi kelkajn el "la plej bongustaj" vinoj, ĉu blankajn, ĉu ruĝajn, ĉu dolĉajn, ĉu nedolĉajn. La vinoj estas enboteligitaj en la kastelo mem kaj ĉiu botelo portas Esperanto-etikedon, tiel diskonigante la internacian lingvon tra la tuta mondo.

FEDERACIA KONGRESO

Jes ja, nia venonta federacia kongreso gravos, pro tio ke ĝi okazos kun tiu de la Provenca federacio. Notu la daton, la 13an kaj 14an de Aprilo 1991 kaj la lokon **ARLES**. Pri la urbo de nia venonta kongreso ne necesas detale raportoj, ĝi famas pro sia beleco kaj plie estas facile atingebla.

Jam la 10an de Novembro renkontiĝis delegacioj de la federacioj en la MJC de Arles. Reprezentis nian federacion: Ges. Cayzac, A. Gausson, C. Gérard, J. Hénin, L. Négron kaj R. LLech-Walter. Reprezentis la Provencan federacion: André Loisel (Prezidanto), Marie Hunninck (Vic-Pr.), André Brest (sekretario), Denise Loisel (kasistino), Janine Couderc kaj Robert Rieux (Avignon), Ges. Blary, Jean Gauthier kaj Paul Girod (Arles), Andrée Girardin (La Roque) kaj Georges Bourdet. Foto aperis en "Provence Esperanto".

Kompreneble ni faris kelkajn decidojn, pro tio la apuda programo. Restas la ĉefa decido, kiu estos la via : partopreni. Ni kalkulas kun cento da partoprenantoj, do ne hezitu aliĝi kaj sufiĉe frue por ne ĝeni la organizantojn. Ankaŭ ne hezitu peti novulojn akompani vin. Ni kongresos en la "Domo por junularo" en la urbo-centro, kiu disponas pri belaj salonoj kaj kies direktoro estas la sindonema J. Gauthier (inter aliaj, li respondecas pri "Provence E°"). Parenteze J. Gauthier estis unuanime elektita prezidanto de la LKK (loka kongresa komitato), Gustave Blary (UEA delegito de Arles) la sekretario kaj Paul Girod la kasisto. Por ke gejunuloj povu veni kaj finance elteni, J. Gauthier konsentas, ke ili manĝu en la MJC (la alportitajn manĝaĵojn) kaj eĉ dormu (en alportitaj dormsakoĵ). Dankon pro lia komprenemo. Ankaŭ estas eblecoj en la junulgastejo (eĉ por plenkreskuloj), pri hoteloj vidu ĉi-malsupre. Pri manĝoj ni trovis malmultekostan solvon sed necesas antaŭmendi! Pri la programo fine. Ĝi ne estas definitiva kaj dependas de vi : faru proponojn... Gis baldaŭ en Arles!

J.H.

Esperable niaj federacianoj ne atendas la lastan tagon por aliĝi... Same, ĉar ni deziras sendi al vi la lastajn informojn kaj urbpplanon de Arles en la venonta bulteno, ĝi nepre devos aperi komence de Aprilo kaj ne atendas la kutimajn malfruajn informantojn. Sendu viajn informojn pri Aprilo, Majo, Junio antaŭ la fino de Marto. Anticipan dankon!

LOGEBLECOJ

Ne mankas hoteloj en ARLES, vi povos ricevi la liston de ĉiuj hoteloj, petante ĝin ĉe "OFFICE DE TOURISME" 13200 ARLES.

Sed ni indikas al vi, ĉi-sube, 4 hotelojn proksimajn de la Kongresejo, ili estas el la 2-stela kategorio.

Les voitures ayant visiblement la marque "ESPERANTO" au pare-brise ou à la lunette arrière pourront stationner gratuitement autour de la Maison des Jeunes. Sinon un parking payant se trouve à proximité.

- T. 90.96.04.05 -Hotel CONSTANTIN - 34 Bld Craponne - 115/220f (parking privé)
- T. 90.96.00.63 -Hotel GALLIA -rue de l'H. de Ville à partir de 100/120f
- T. 90.96.76.15 -Hotel LOU GARDIAN . 70 rue du 4 Septembre 150/220f
- T. 90.96.88.38 -Hotel ST TROPHIME - 16 rue de la Calade 125/220f

1991
en la kastelo Grésillon

Kulturaj aranĝoj:

- 27/4-4/5: Internacia renkonto de infanoj
- 17/6-30/6 Internacia amika renkonto
- 1/7-8/7 : Seminario por Cseh-instruado
- 9/7-22/7 Prelegoj kaj kursoj
- 23/7-5/8: La arto traduki
- 6/8-19/8: Lernu kaj praktiku
- 20/8-2/9: Somerfina lernejo

Informoj ĉe: E°-domo Gresillon 49150 BAUGE

FEDERACIO D'ESPERANTO de LANGVEDOKO
 kaj RUSIJONO
 FEDERACIO D'ESPERANTO de PROVENCO
 KUNA FEDERACIA KONGRESO

13an - 14an de APRILO 1991 en la Domo de la Junuloj-Bulvardo des Lices
 13200 ARLES

-PROGRAMO-

Sabate 13an 9a Ekzamenoj -tri-gradaj-
 12a30 Komuna tagmanĝo en Junul-Gastejo
 15a Aparta Ĝenerala Kunveno de ĉiu Federacio
 19a Vespermanĝo en Junul-gastejo
 20a30 Distra vespero

Dimanĉe 14an 9a30 Komuna Amika Kunveno de la du Federacioj
 12a Komuna aperitivo sekvata de tagmanĝo
 en Junul-Gastejo
 14a30 Gvidata, senpaga, pieda vizito de la urbo
 Post la vizito, fino de la kongreso.

ALIĜILO - RESENDU ĜIN ANTAŬ LA
 30a. de MARTO 1991

NOMO, antaŭnomo kaj adreso : _____

ALIĜO :: 40f por unu persono.....: _____
 senpaga por studentoj kaj eksterlandanoj.

LOĜADO : Mi mem rezervos ĉambron en hotelo (vidu dorso)
 Ekzistas Junul-Gastejo, Avenuo Mal FOCH
 Tel. 90.96.18.25

MANĜOJ : Mi manĝos ĉe la Junul-Gastejo, (ĉiu manĝo 45f)
 sabate tagmeze*-vespere*-dimanĉe tagmeze* 45x...: _____

VIZITO : Mi intencas viziti la urbon JES* NE* _____
 SUME : _____

Mi kandidatiĝas al : Atesto pri lernado*-Praktika lernado*-Kapableco*
 Mi kandidatiĝas al Komitato de Provenca Federacio JES* NE*
 Mi kandidatiĝas al Komitato de Langvedoka/Rusiljona Federacio JES* NE*
 * Forstreku la ne utilajn menciojn

SENDU vian aliĝilon kun ĉeko nome de ESPERANTO

al Maison des Jeunes
 Boulevard des Lices
 13200 ARLES

ANTAŬ la 30a
de MARTO 1991

BEZIERS

6

KUNVENOJ : Sabaton, la 12an de Januaro : Trireĝa kuko. Lumbildoj.
Dimanĉon, la 3an de Februaro: F-ino Roques parolos pri krozado
sur Mediteraneo
Sabaton, la 2an de Marto: Paroladeto de J-P. Peray.
Gustumado de krespoj.
Ciuj kunvenoj okazos je 14h30 en Caserne St Jacques.

STAĜO

Ni klopodas starigi staĝon en Béziers mem, en la kastelo de Devèze, dum la semajno de Cieliro (de la 8a ĝis la 12a de Majo).
La grupo **NEPRE** devas enteni almenaŭ 15 homojn; tio estas postulo de la direktorino de tiu "domo". Do rapide konigu vian partoprenon, por ke ni povu aŭ konfirmi aŭ rezigni pri la rezervigo de la kastelo kaj la staĝo.
La prezo por la tuta restado estos ĉirkaŭ 600F (la prezo por 1991 ĝis nun ne estas taksita de la kastelestraro) plus kotizo de 100F ĝis la fino de Marto, 150F poste, ĉar la uzo de la kastelo ne estas senpaga.
Por konfirmi vian partoprenon, bonvolu sendi antaŭpagon por unu tago (150F) al Fédération Espéranto de l'Hérault pĉk/ccp 1689.89 E Montpellier aŭ, se vi uzas bankĉekon, je la profito de Féd. Esp. de l'Hérault kaj sendu ĝin al:
Cercle Biterrois d'Espéranto 9, Rue Georges Picot 34500 Béziers.
Kompletaj aliĝiloj kun pliaj informoj alvenos poste.

*****

Ni dankas la grupon de Béziers, kiu bonvolas denove prizorgi la printempan staĝon. Ni esperas, ke la aranĝo ricevos bonan subtenon de la federacianoj. Venu al Béziers dum longa semajn-fino por perfektigi en la lingvo kaj pasigi momenton en amika etoso. Kursoj kun pluraj niveloj (komencantoj, progresantoj...) estas antaŭviditaj. Ne forgesu, ke minimuma nombro da partoprenantoj estas postulata. La daŭrigo de la printempa staĝo ankaŭ dependas de VI ! Ĝis !

*****

Le groupe de Béziers vous propose un stage d'espéranto à l'Ascension (8 au 12 Mai). Il se déroulera à Béziers même, au Château de la Devèze. Plusieurs niveaux sont prévus : initiation, approfondissement, perfectionnement). Ambiance studieuse et amicale assurée. Pour le séjour complet, prévoir environ 600F + adhésion de 100F (150F après Pâques). Pour une inscription ou une demande de renseignements s'adresser au CBE (adresse ci-dessus).

P.S.: Le stage commencera le mercredi à partir de 16 h et se terminera le dimanche après-midi après le repas; il durera donc 4 jours pleins, le temps nécessaire pour les courageux de faire des progrès!

*****

Dudeko da personoj festis la Zamenhofan tagon en Decembro. Post la komuna tagmanĝo, distra parto kun ludo aŭ deklamado de S. Authier, A. Roques, F. Terral kaj J-P. Peray. Ankaŭ ludis junulinoj el La Canourgue. Amika etoso.

*****

NARBONNE

Ŝajne E° renaskiĝas en tiu urbo. Kurso funkcias ĉiusemajne kun S-ino Jaloux (krom eraro je mardo posttagmeze). Estas nun preparolata la ebleco de kurso iun vesperon, eble kun la helpo de S-ro Luttermann.

*****

PERPIGNAN

Radio-France Roussillon alvokis S-ron René Llech-Walter por intervjuo pri esperanto. La Prezidanto de la Kultura Centro partoprenis la elsendon kun S-ino Anna Csupor (Rumani-no) kaj dum unu horo ili parolis pri nia movado, la praktika uzado de E° kaj respondis al diversaj demandoj.
Kursoj de E° malfermiĝis dum Novembro, sep lernantoj sekvas la mardan kurson en la Centro kaj tri la sabatan kurson. La Kataluna Centro ankaŭ malfermis kurson de E° ĉiumerkrede.
Ni povas ĝoji, ke estas tiom da novaj gelernantoj en Perpignan. La "Kultura Centro" partoprenis la forumon de la asocioj komence de Decembro. Substrekinde, ke deĵoris sinsekve la anoj, ĉu malnovaj, ĉu novaj, de la "Centro". Imitinda ekzemplo!

*****

MONTPELLIER

7

"Kajto" estos en Laroque d'Olmes (09) la 3an de Aprilo 91.

Ne atingis SFS informoj pri la venontaj kunvenoj de la grupo. La grupo "Kajto", kiun ni menciis en nia lasta numero, venos al Montpellier komence de Aprilo (loko kaj dato konfirmotaj en la venonta SFS).

"40 paŝetoj al plua lernado"...elĉerpiĝis (nia libroservo federacia disponas pri stoketo)... sed Kribo reeldonis ĝin 500ekzemplere. Kiu mendos samtempe 15 ekzemplerojn (aŭ pli), ricevos senpagan kasedon kun registrado de la tekstoj. Prezo de "40 paŝetoj":10F.

Gratulojn al L.Lentaigne kaj C. Cayzac pro tiu sukcesa eldono.

Reĝustigo : En nia lasta N°, temis pri Hanna Cayzac (ne pri Anna) kaj pri la "Internacia Semajno" de Sète, ne de Agde! Pardonon pro la eraroj!

*****

15a kaj 16a INTERNACIAJ SEMAJNOJ DE ESPERANTO...

Pro niaj pasintjaraj sukcesoj, ni organizos^{en} venonta somero

DU INTERNACIAJN SEMAJNOJN.

- La unua okazos en vilaĝeto de franca montaro Alpes, 1000m super marnivelo, 30km sudoriente de Genevo, en mirinda ripozilo, kadre de bela feriejo, de la 24a ĝis la 31a de aŭgusto 1991.

- La dua okazos ĉe mediteranea marbordo, en havenurbo SETE, 30Km okcidente de Montpellier, en bela parko apud la maro., de la 7a ĝis la 14a de septembro 1991.

Ni proponas al vi lerni aŭ perfektigi vian scipovon pri Esperanto.

Ni havos tri nivelajn kursojn zorgitajn de eminentaj instruistoj inter kiuj S-roj Moirane kaj Babin kaj S-ino C. de Lorenzi

Vi povas kapti okazon ferii tri semajnojn en Francio; la dua semajno estos libera: tiel vi povos vojaĝi tra Francio kaj viziti viajn korespondantojn aŭ, laŭ prefero, vi povos plurestadi en la montara feriejo.

Kiel ĉiujare vi trovos vere internacian etoson. Ankaŭ... banado, ekskursoj, belaj vesperkunvenoj kaj bona manĝo ĝojigos vin;

Tre modesta restadokosto Ambaŭ domoj taŭgas por rulseĝoj. Ebleco tendumi proksime. Aligo/Informo: ESPERANTO, 5 rue du Docteur Roux, 34000 MONTPELLIER - FRANCE

NIMES

LA KROKODILO

de nimes

n° 2/90

Membro de Nord-Okcidenta Mediteranea Asocio en TUTMONDA AMIKARO : de Hispanio ĝis Italio, ĉiuj samideanoj aŭ grupoj sendu al ni informojn pri iu kunveno aŭ vojaĝo, kiu povus interesi tiun regionon, kaj ni sciigos tuj ilin. Tio nur permesos interŝanĝojn tra ESPERANTUJO.

*****

CENTRE CULTUREL ESPERANTISTE de NIMES kaj FEDERACIO ESPERANTO F30

✉ ESPERANTO 3, Rue de Combret F-30900 NIMES ☎ 66/64/03/22

*****

▷ RADIOELSENDO: Radio Tip 105,8 ĉiun ^{unuan} sabaton 10.00 - 10.30

*****

Alia N° de "La Krokodilo" aperis kun foto de L.L. Zamenhof (en I875). Se, kiel P. Touron, vi ne ŝatas la tradician portreton de tiu kalva barbulo kun okulvitroj... jen alia ebleco!

50 personoj ĉeestis la prelegon de P. Janton je la 8a de Decembro, inter kiuj 20 ne-esperantistoj. Vendiĝis 10 libretoj (Puf/Que sais-je?).. Duono de la ĉeestantaro kune vespermanĝis.

*****

Au cercle espéranto

Le cercle culturel nîmois pour l'Espéranto se réunit tous les mercredis à Pablo Neruda, grande salle du deuxième étage de 15 h 30 à 18 h 30. Toutes les personnes qui veulent se familiariser avec la langue internationale et rapidement en apprendre les principes sont amicalement invitées à participer aux rencontres: conversation en espéranto, jeux et réception des visiteurs étrangers. L'initiation à l'espéranto est gratuite. Si ces horaires ne vous conviennent pas, écrivez au siège social: Espéranto, 3, rue de Combret, 30900 Nîmes ou téléphonez au 66.64.03.22 pour vous renseigner!

HISTORIA SKIZO PRI LA ESPERANTA MOVADO EN DEPARTEMENTO GARD (3a parto)

En 1971 ni ĝemeligis la jaran konferencon de la Esperantistaj Fervojistoj kun la Federacia kongreso de Langvedoko-Rusiljono. Pli ol cent partoprenantoj. Ĝi daŭris 2 tagojn. Ni vizitis la "mine-image" en Rochebelle, kaj la cent partoprenantoj sin retrovis por komuna tagmanĝo en St Jean du Gard.

Dum la daŭro de la vivo de la grupo ni akceptis eksterlandanojn:

F-ino Zazuko, japanino

S-ro Tyblewski, pola profesoro

S-ro Captein, nederlandano, kaj la lasta en 1970 (?) estis japanino

Kimie Osawa, kiu prezentis la japanan kalkulilon "Bako". Tial ke la lokaj aŭtoritatoj (urbestraro, komerca ĉambro) pretekstante, ke ne estas komerca afero, rifuzis al ni ĉambron por la prelego, tiu-ĉi tamen okazis en la teknika kolegio, kie deko da studentoj de la min-lernejo konkursis kun Kimie, sed ne sukcesis kalkuli tiel rapide kiel ŝi.

En 1968 ni kreis "departementan federacion", kreis cirkulantan bibliotekon (Pelletier fabrikis la kofrojn), kaj ni organizis "Esperanto-tagojn" en diversaj urboj de la departemento: Bagnols sur Cèze, La Roque sur Cèze, Sommières, Uzès, La Grand-Combe, St Christol lès Alès, Aubais, ktp. Pro sia sano S-ro Raynaud iom bremsis sian aktivecon. En 1982 li forlasis Aleson por loĝi en Nimo, kaj lasis al S-roj Pelletier kaj Bolla la gvidadon de la grupo.

TRIA PERIODO EN NIMO

Ĝi estis iniciatita kaj daŭre animita de la geedza paro Volpelière. Post la triumfa paso de Gary Davis, tiuj du samideanoj intime kunligis en sia aktiveco du celojn, kiujn ili rigardis kiel nedisigeblajn, nome mondcivitaneco kaj lingvo internacia. Ĉiujare per propra metodo Renata Volpelière instruadis plurajn lernantojn, kaj tiel formiĝis grupeto, kiun ili ĉiusemajne akceptis en sia hejmo. Poste la grupo, preninte la nomon "Cercle culturel espérantiste", kunvenis en ĉambro de la Kulturcentro Pablo-Neruda, komence ĉiusemajne, poste ĉiumonate.

Ge-Volpelière ankaŭ invitis kaj ofte gastigis eksterlandajn esperantistojn: japanajn, bulgarajn, italajn, anglajn, kies ĉeesto kaj intervenoj animis niajn kunvenojn.

Baldaŭ ili ricevis tre efikan helpon de D-ro Salan, subite reveninta al la movado, sed ne plu politike agitanta. Li dediĉis sian pedagogian talenton al neformala perfektiga kurso, per kiu pluraj lernantinoj, kune kun vizitoj en kongresoj aŭ en praktikaj staĝoj en Grésillon, akiris bonan kapablecon. Bedaŭrinde tiu kurso ĉesiĝis pro la subita morto de la profesoro.

En la lasta jardeko la morto frapis en niaj vicoj. La funebra listo komenciĝas kaj finiĝas per la nomo Volpelière; Roĝero malaperis en junio 1980, Renata en decembro 1986. Intertempe forpasis en februaro 81 Georges Salan, en 83 nia tiama prezidanto Hubert Janez kaj nia malnova amiko Gilbert Puechagut. Malgraŭ tiuj gravaj perdoj la impulso estis donita, kaj la movado pluiras sian vojon, ricevante freŝajn fortojn, kiuj permesas bonan esperon por la estonteco.

En la lasta jardeko ni plurfoje aŭdis tre interesajn prelegojn de Profesoroj Duc Goninaz kaj Janton. Dum pluraj jaroj SFS estis eldonita en Nimo, dank'al la kompetento kaj sindonemo de Roberto Frus, presisto-kompostisto veninta de Torino, kaj nun realmigrinta al sia naskiĝa urbo.

Nia departemento ankoraŭ akceptis tri federaciajn kongresojn:

Nimo 1985, kun persona ĉeesto de la urbestro

Vauvert 1986

Aleso 1990, kun saluto de la urbestro.

Eble Nimo gastigos en 1993 la nacian kongreson...

FINO

NDLR: Skizo ne povas esti detala; pro tio multaj eventoj en la historio de la movado en 30 restis en la ombro. Tamen J. Amouroux, nia historiisto, sendis al R. Laval kelkajn korektojn kaj precizigojn, kiujn ni volonte aldonas:

Dua periodo: La 18an de Majo 1930, D-ro Salan inaŭguris en Nimo esperantistan kolĉozon "Fajrero".

En 1933 eldoniĝis en Nimo, FEP ĉe Laborborso, 14 Rue Pavée, ĉiuj presitaj:

- Cours élémentaire d'espéranto

- 52paĝa franclingva broŝuro: "L'Espéranto au service du Proletariat".

- Nouveau cours rationnel et complet d'espéranto, rebakaĵo kun bolŝevista tendenco de la "Cours Rationnel" de FEO aperinta en 1931.

Aperis ankaŭ (multobligite):

- Corrigé des exercices (du "Nouveau cours rationnel....")

- Rekta kurso de esperanto (por laboristaj instruantoj).

Aperis ankaŭ, presite, la ilustrita ĉiumonata "Proleta Esperantisto" (gérant: Dro Salan), kies lasta n° 37 en posedo de J. Amouroux, aperis en decembro 1935.

9

Tria periodo: En somero 1948 okazis ne la unua postmilita kongreso de UEA en Nederlando, sed la 21a kongreso de SAT en Amsterdamo, kiun partoprenis Ges. Volpelière. Tiu epoko la Nima E^o-grupo daŭre sidejis ĉe la Laborborso. Dro Salan, kvankam li jam kabeis, kiel ni diris, tamen pagis sian kotizon. La unua postmilita U.K. (la 32a) okazis en Berno en 1947. La dua federacia kongreso en Aleso okazis ne en 1958, sed la 23an de Majo 1954 (en ĝi partoprenis J. Amouroux).

Dankon al J.A. kaj R.L. pro la informoj.

*****
 La "Krokodilo" n.3 atingis SFS iom post la limdato kaj enpaĝigo. Tamen ĝi enhavas informojn, kiuj ne plu estos aktualaj en Aprilo 9I. Pro tio tiu suplemento al Nimo!
 *****

CENTRE CULTUREL ESPERANTISTE de NIMES kaj FEDERACIO ESPERANTO F30
 ✉ ESPERANTO 3, Rue de Combret F-30900 NIMES ☎ 66/64/03/22
 *****

Saluton al nia sekretariino, kiu denove konsentas plenumi sian taskon: Nia samideanino GINETTE SOULIER, kies adreson ni memorigas al vi:

Sino SOULIER Rue de Camargue 30132 CAISSARGUES

La oficiala adreso estas tiu de la Prezidanto, donita supre: sed ĉar li estas multe mal-laborema, li proponas skribi aŭ telefoni pliofte ol eblas al la sekretariino.

*****
 Baldaŭ aĵoj !
 *****

ZAMENHOFA TAGO en AVIGNON dimanĉo 16an de Decembro.
 ----- 1991 -----

23 k. 24an Marto 1991 en SANARY estos kunveno por studi "Belletrio sed ne elkatedro" de Waringhien. Tiu kunveno okazos en agrabla loko "La Goretterie".

13 k. 14an de Aprilo Renkonta Kongreso en ARLES de Provence-Cote d'Azur kaj Langve doko-Rusiljono Regionoj.

11an de Majo en COMPS (30) Pikniko komuna de Avignon kaj Nimes dum la sabato. Eble sekvos vizito por la sekvonta dimanĉo 12a.

*****
 Ciumerkrede en NIMES legado kaj babilado esperantlingve en Pablo Neruda Centro de la 1530 ĝis la 17a.

Ciunua Lundo de la monato kunveno de la estraro de la Asocio de unu post la alia membro: G. Soulier, G. Schlumpf, R. Driolle, P. Touron. Lundo la 03a de decembro estis ankoraŭ en Pablo Neruda. La 07a de Januaro estos de G. Schlumpf; la 04an de Februaro estos de P. Touron; kaj eble la 04an de Marto estos de G. Soulier.

Autobuse al la kongreso de Bergen:
 Laŭ la apudaj informoj, la grupo de Nimes
 rezignis pri la organizado de perbusa vojaĝo
 al Bergen. Fakte ne estas facile "plenigi"
 40 sidlokan buson.
 Laŭ aliaj informoj tamen, solvo estas trovita
 ... per 8- aŭ 2 sidloka buseto kaj laŭdire
 restas 1 aŭ 2 liberej sidlokoj. Ne temas simple
 pri vojaĝo ir- kaj revena sed pri turisma vojaĝo.
 Se interesas vin la ebleco, rapide informigu!

.....
Profesoro JANTON parolis en NIMES.

Denove por kelkaj el ni, ni havis la plezuron aŭdi Prof. JANTON prelegi pri ESPERANTO. Ne estas facile por tiu profesoro en Fakultato de Clermont-Ferrand konfesi, ke studentoj de superaj studoj, kiuj lernis dum pli ol 10 jaroj aliandajn lingvojn en kolegio, poste en liceo kaj finfine en fakultato, ne povas konversacii per tiu lingvo. Same li klarigas ke la lingvo koloniana aŭ vinkinta anstataŭas la propran lingvon de la vinkitaj popoloj, sed ne permesas al tiuj vinkituloj diskuti kun la " mastro " sen rememorigi al la " servutulo ", ke li estas tia. **ANGLA LINGVO** kiu estas pli kaj pli ofte lernata de la infanoj de riĉaj familioj triumfas super aliaj lingvoj nek dank'al al ĝia facileco nek la nombro de parolantoj, sed nur dank'al la ekonomia supereco de la usona popolo. Baldaŭ eble, ĉe en Usono la angla lingvo ne estos la ĉefa, ĉar la hispana lingvo kreskas senĉese. Nia franca lingvo plie kaj plie perdas sian personecon pro tronombraj vortoj kiujn oni prunteprenas de usona lingvo: nia ĉiutaga lingvo iĝas **PiĜINO** aŭ **KREOLO**, laŭ la ekzemplo kiujn vi pliŝatas. Tute alie la lingvo **ESPERANTO** estas facila neŭtrala k.t.p.....

KIE ANKORAŬ PRAKTIKI AŬ LERNI en Gard?

Plie ol la Centro Pablo Neruda jam indikita supre, ni proponas:
Maison de l'Europe en NIMES ĉiulunde 1600/1730 kaj 17 30/1900 laŭnivelo.
Université Populaire en UZES ĉiumarde 1500/1630
Association Culturelle en SAINT- MAMERT ĉiŝabate 1000/1130
 ĉiudimanche 1100/1230
SENPAĜAJ KURSOJ PERLETERE (sed tamen la poŝprezo, oni devas pagi) 66-81-14-94

PRI LA VOJAĜOJ AŬ KONGRESOJ

: pri BERGEN oni ricevis proponon de vojaĝagentejo, kiu proponas per aviadilo 7000 FF inklude la hotelon sen tagmanĝoj. Perbuse estus la duoblo. En la du kazoj estus por 40 kiel minimuma nombro de partoprenantoj. Tiu estus do tro peza afero por esti organizita de nia grupo. La ĉefredaktoro devas konfesi ke tio estus por lia propra monujo tro peza afero kaj li rezignas tian koston vojaĝon. Nia amiko HENIN organizos kunvojaĝon por la kuraĝuloj, kiuj vojaĝos per staj propraj aŭtoj kaj UFE certe organizos grupon — vojaĝon (per aviadilo, probable)

 Pri nacia kongreso en NIMES oni ne ankoraŭ scias ĉu la libera jaro por tia okazo estos 1992 aŭ 1993. Oni ne havas sufiĉajn informojn por scii ĉu la laboro ne estos tro grava por nia malforta grupo: ni atendas respondon de nia estraro en PARIS. Sen atendi ni tamen krels komisionon pri tiu temo: Gesroj Gausen, Maradene, Bothorel, Chaudoir Pettipas, Eyrault, Tournon P k M. Ni jam komencis labori .....

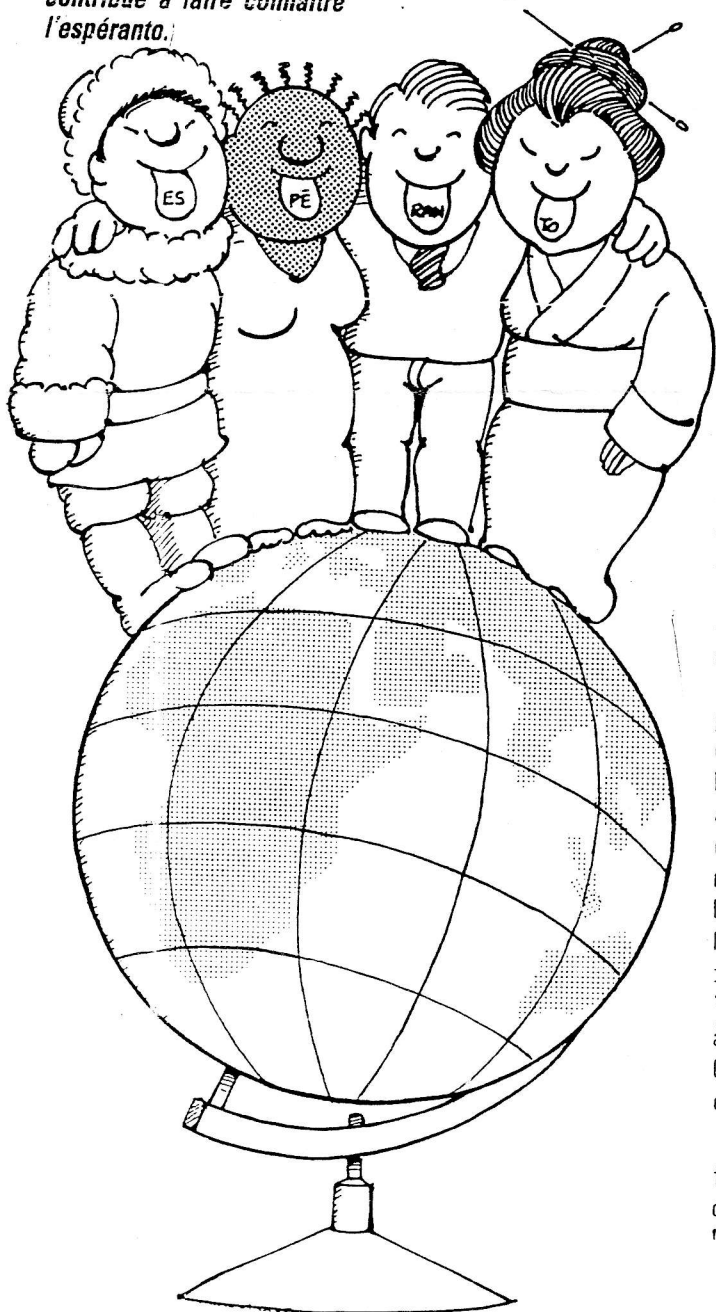
L'ESPÉRANTO, UNE LANGUE TRAIT D'UNION

62 LA VIE N° 2356 - 25 OCTOBRE 1990

*Bravo, félicitations, merci...
L'article de Marlène Tuininga
« Les globe-trotters grâce à
l'espéranto », nous a valu un
concert de louanges... assez
rare pour que nous vous en
fissions part. Votre intérêt
pour l'espéranto nous était
connu, mais, à travers vos
lettres, on devine un véritable
enthousiasme pour cette
langue universelle qui
« contribue, dit une lectrice, à
l'unité entre les hommes, à la
compréhension et à la paix ». Inutile de vous dire que nous
sommes heureux d'avoir ainsi
contribué à faire connaître
l'espéranto.*

Minitel : 36 15 Espéranto

Le précédent SFS avait mentionné le long et intéressant article paru dans "La Vie" du 16 Août et recommandé à ses lecteurs d'écrire aux journaux quand ils traitaient du problème des langues. Une suite heureuse à cet article a été le "Forum des lecteurs" du 25/10 où "La Vie" a fait paraître sur deux pages quelques unes des lettres reçues. L'introduction (ci-contre) est assez explicite sur l'accueil de cette publication. Pareillement, l'extrait que vous pouvez lire sur la page de droite vient de l'édition 91 du "Quid". Quand on se souvient de l'article mi-figue, mi-raisin de la première édition, on peut juger du chemin parcouru. Le résultat n'est pas venu tout seul; nombre d'espérantistes sont intervenus pour améliorer la première mouture. L'information du public et de la presse passe d'abord par nous! Quand on vous interrogera sur la langue internationale, pourquoi ne pas produire cet article du Quid? Pourquoi ne pas en photocopier un agrandissement pour votre prochaine "foire aux associations" ?

Une attitude positive peut-elle être considérée comme définitive? Certainement pas si on se réfère à la "Tribune des Verts" où un certain Yves Frémion s'en prend... j'allais dire vertement... à l'espéranto. Sachez par exemple que l'espéranto n'est pas une langue, qu'il n'est pas le seul à s'apprendre facilement (mais si, "il y a les formes simplifiées des langues"). D'ailleurs "comment se réjouir d'une communication simplifiée? Qui parle sommairement pense sommairement". On croirait entendre une journaliste de RMC lors de l'émission "C'est pas juste"; ladite journaliste est d'ailleurs revenue à de meilleurs sentiments, suite aux courriers reçus. Je ne vous détaillerai pas l'article de M. Frémion, sachez néanmoins qu'il réside en Aveyron (pas de suite à notre demande de le rencontrer) et surtout qu'il est codéputé européen et responsable de la commission "Culture" chez les Verts français. Il y a de quoi être effaré de voir un responsable politique étaler de cette façon son manque d'information qu'il prend pour une vérité. L'article sur la francophonie paru dans "Géo" a également eu des retombées; de nombreux lecteurs ont écrit ce qu'ils pensaient de l'état réel du monde francophone et du bon ministre qui le défend. Des rebondissements récents dans le Maghreb, Maroc puis dernièrement Algérie, viennent nous rappeler, comme l'écrit l'éditorialiste du "Midi Libre", "le poids des langues et partout à travers le monde un retour à l'idée de nation. C'est là une des conséquences spectaculaires et concrètes de la fin des blocs Est-Ouest".

Difficile de juger de l'accumulation de faits récents du Québec aux républiques d'URSS ou yougoslaves, en passant par la notion de "peuple corse" ou la réforme de l'orthographe.

Besoin d'identité, retour des nationalismes d'une part, risques de confrontation d'autre part : vaste sujet...

Le débat sur la réforme de l'orthographe nous conforte dans notre argumentation d'une langue de communication qui soit simple et régulière. Ce n'est certainement pas le cas de l'anglais même si les "Cours Atlas" proposent aux enfants de découvrir l'anglais ...en jouant...

... mais aussi l'américain. Car aujourd'hui, il ne suffit plus de parler comme à Oxford ou à Cambridge, mais aussi comme à New York ou à Los Angeles.

Il faut parler l'anglais avec son temps!

Dans "Naissance d'une nation", Yann de l'Ecotais signale que plus de 70% des émissions (de télé) programmées par les pays membres de la Communauté proviennent des Etats-Unis... Comment s'étonner alors d'un besoin d'identité? Le même auteur nous précise d'ailleurs qu'"il n'y a pas, en Europe, de guerre linguistique". Vous vous en étiez aperçus! Claude Sarraute ("Le Monde" du 14/12) confesse que le fou-rire l'a prise

en voyant défiler en rangs serrés ces milliers de fonctionnaires et de pigistes chargés de traduire en neuf langues les tonnes de directives et de résolutions prises par la CEE. Sans compter les discours, les rapports et les projets qui tombent dru comme grêle sur Luxembourg, Strasbourg et Bruxelles.

Qu'est-ce qu'ils venaient foutre à l'écran? Ben, tiens, défendre leur fromage! Du beau, du bon, du moelleux. Vous savez combien on a inscrit de journées d'interprètes au budget de 1988? 106 395! Et combien ça nous a coûté? La bagatelle de 72 millions d'écus.

Multipliez par 7 et faites le compte! Là-dessus un confrère de TF1 leur tend un micro insolent sous le nez: Vous croyez pas que neuf versions différentes, dix et peut-être bientôt onze avec le catalan et le suédois, de ces Himalaya de blabla, c'est un peu beaucoup? Pourquoi on adopterait pas une langue unique, pareil que pour la monnaie?

La conclusion de Mme S. est que... "la seule solution est le langage gestuel"!!! Citons pour terminer un nouvel ouvrage thématique "L'Encyclo" de Bordas (275) qui traite des langues du monde à la p.492. De L'E°, il est dit que sa grammaire est claire et simple, qu'environ 5 M de personnes le parlent, que beaucoup l'apprennent, qu'un Occidental cultivé le comprend à l'écrit au bout de quelques heures et que c'est la seule langue artificielle vraiment parlée.

"Quid 91"

Langues sifflées. Dans 3 villages, les habitants s'appellent au moyen de langues sifflées, c'est-à-dire de modulations créées par le bout de la langue: Aas (Pyrénées françaises, quelques personnes de + de 50 ans le connaissent encore; comprend un vocabulaire béarnais restreint aux activités pastorales), Silbo Gomero (Canaries), Mazateco (Mexique).

Langues universelles

Depuis le XVIIIe s., environ 500 à 600 « langues universelles » ont été proposées. On peut citer, avec leur inventeur :

- Kosmos (1844) Landa (All.).
- Sol-Ré-Sol (1858) de Sudre. Soutenue par Napoléon III et Victor Hugo.
- Volapük (1879) du prêtre catholique allemand Johann Martin Schleyer (*vol* de l'anglais *world*, a marque slave du génitif, *pük* de l'anglais *speak*); en 1880, elle avait des centaines de clubs et env. 500 000 adhérents.
- Blaia Zimondel (1884) Meriggi.
- Espéranto 1887 (26-7). « Langue internationale »: 1er livre publié par l'oculiste polonais Louis-Lazare Zamenhof (1859-1917), sous le pseudonyme « Doktoro Esperanto » adopté pour raison de censure. 1895 revue russe interdite pour avoir publié un texte de Tolstoï. 1905 1er congrès universel à Boulogne-sur-Mer (France); 688 participants de 20 pays. Paul Berthelot fonda la revue « Esperanto ». 1908 Hector Hodler (Suisse) fonda l'Universala Esperanto-Asocio. 1954 et 1985 la Conférence gén. de l'Unesco vote des recommandations en faveur de l'Esp.

Littérature (traduite ou originale): plus de 33 000 volumes (dont 200 dictionnaires et terminologies techniques et scientifiques) env. 20 titres par mois. **Presse**: env. 125 titres de publications régulières. **Radios**: 2 138 h en 1985; 13 stations importantes émettent en espéranto (« Radio Polonia » 3 h par jour, « Radio Pékin » 2 h par jour), associations spécialisées (cheminots, médecins, enseignants, journalistes, etc.).

Universités et instituts sup.: 151 dont Chine 57, U.S.A. 14, Pologne 12, U.R.S.S. 9, All. féd. 5, Brésil 5, Corée du Sud 4, France 3, Japon 4, Roumanie 4. En France, l'espéranto est une unité de valeur dans 4 universités (langue optionnelle ou matière libre) pour le D.E.U.G. et la licence (cette U.V. n'est pas réservée aux étudiants en langues). **Congrès** (1987 à Varsovie): 5943 participants de 73 pays (1er congrès universel: 1905 à Boulogne-sur-Mer, 688 participants de 20 pays).

Usage officiel: Académie intern. des Sciences de St-Marin, Académie intern. des Sciences Comenius (Suède) et Section scientifique et technique d'espéranto de l'Académie des Sciences de Chine. Utilisé pour la publication de divers documents par l'O.N.U., l'U.N.E.S.C.O., l'O.M.S. et de nombreux offices de tourisme. Sa structure l'apparente aux langues dites agglutinantes (japonais, coréen, turc, finnois...). Cette structure permet de former une multitude de mots très nuancés à partir d'un nombre limité d'éléments (radicaux, préfixes, suffixes).

L'invariabilité des éléments de base le rapproche des langues isolantes (vietnamien, chinois...). 40 % des mots sont compréhensibles pour un Russe après assimilation de la phonétique et de la structure. 6 lettres accentuées. Toute lettre de l'alphabet ne représente qu'un son, quelle que soit sa place par rapport à une autre lettre. Cette langue s'écrit donc comme elle se prononce et se prononce comme elle s'écrit.

Musées d'espéranto: à Jérusalem (Israël), Vienne (Autriche), Gray (Hte-Saône), San Pablo de Ordal (Espagne). Plus de 50 timbres-poste émis pour honorer le Dr Zamenhof ou son œuvre (9 durant l'année du centenaire); plus de 729 rues (la 1re à Limoges en 1907), places, édifices publics, monuments baptisés au nom du Dr Zamenhof ou de l'espéranto.

Principe. Graphie phonologique (alphabet de 28 lettres).

Alphabet, prononciation

A	B	C	Ĉ	D	E	F	G	Ĝ	H	Ĥ	I	J	ĵ
a	b	c	ĉ	d	e	f	g	ĝ	h	ĥ	i	j	ĵ
K	L	M	N	O	P	R	S	Ŝ	T	U	Ŭ	V	Z
k	l	m	n	o	p	r	s	ŝ	t	u	ŭ	v	z

Toutes se prononcent comme en français; chacune doit être prononcée :

- c = ts comme dans tsé-tsé
- ĉ = tch (Tchèque)
- e : modérément accentué (merci)
- g : dur comme dans gant
- ĝ = dj (djebel)
- h : fortement expiré
- ĥ : ch guttural allemand (Ach !)
- j = y (yoga)
- ĵ = j (Jean)
- o : modérément ouvert
- r : modérément roulé
- s = ss (classe)
- ŝ = ch (chat)
- u = ou (cou)
- ŭ = ou très bref (Raoul)

L'avant-dernière syllabe du mot est toujours accentuée [ex. : Esperanto (esperanto) - estas (estass) - moderna (moderna). **Grammaire** : simple, basée sur 16 règles sans aucune exception.

Vocabulaire international : mots formés par des « racines » (max. 10 000 à 12 000) auxquelles on ajoute une ou plusieurs lettres caractéristiques [substantif : *parolo* parole, *homo* homme; adjectif : *parola* oral(e), *homa* humain; adverbe : *parole* oralement, *home* humainement; pluriel : *parolaj* paroles, *homaj* hommes, *parolaj* oraux, *orales*, *homaj* humain(e)s]. Sur 2 629 racines on compte : racines romanes 63 %, étrangères au français 13 %, étrangères à l'anglais 30 %, étrangères à l'allemand 32 %, étrangères au russe 60 %.

12 terminaisons verbales : expriment toutes les nuances du passé, du présent et du futur : 6 (invariables à toutes les personnes) pour l'infinifit et les temps simples; 6 pour temps composé et participe (comparaison : terminaison de verbes en russe 157, allemand 364, anglais 652, français 2 265). **Exemple** : *aller* (« *iri* »). **Présent** : as (*iras*), **passé** : is (*iris*), **futur** : os (*iros*), **conditionnel** : us (*irus*), **impératif-subjonctif** : u (*iru*). **Présent de l'indicatif** : mi *iras* je vais; ci *iras* tu vas; li (*ŝi*) *iras* il (elle) va; ni *iras* nous allons; vi *iras* vous allez; ili *iras* ils (elles) vont.

Affixes : permettent de former un très grand nombre de mots avec une seule racine; exemple : bovo (bœuf), -ino (féminin) : bovino (vache), -ido (descendant) : bovindo (veau), bovidino = (génisse), -ejo = (lieu affecté à) : bovejo = (étable), -isto = (profession) : bovisto = (bouvier), -aro = (ensemble de) : bovaro = (troupeau de bovins). Connaissant une racine et la gamme des affixes, on peut construire tous les mots de la même famille. Pas de verbes irréguliers. Un seul article défini et invariable : la. Pas de genre grammatical.

Le seul préfixe *mal* replace tous les contraires. **Exemples** : ami (aimer), malami (détester).

- Anglo-latin (1888) Menderson (Angl.).
- Universel (1893) Meintzler (All.).
- Novilatin (1895) Beerman (All.).

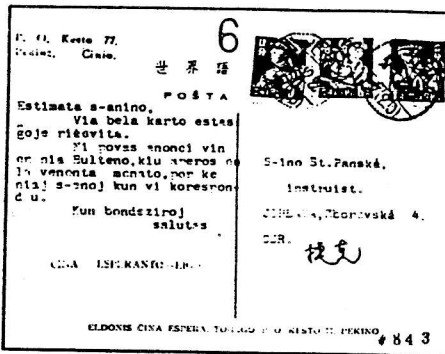
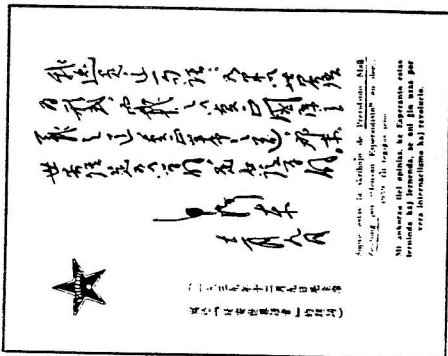
★ ESPERANTO ET PHILATÉLIE ★

J'ai été quelque peu surpris de voir un portrait de Mao sur un cachet postal utilisé à Changshu le 9 décembre 1989.

Bilingue, cette oblitération postale avait pour but de commémorer une pensée que le « Grand Timonier » avait confiée au mensuel « Yan'an Esperantisto » de décembre 1939 (figure 7).

(Figure 7)
(Figure 8)

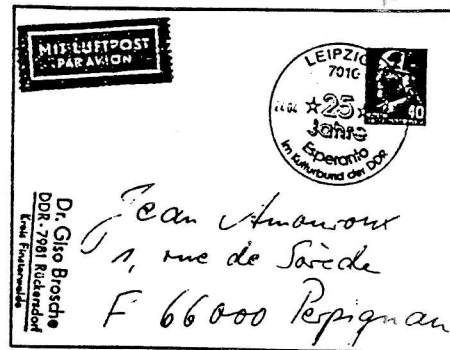

(Figure 9)

Une carte éditée pour les besoins de « Cina Esperanto-Ligo » nous donne, en 1957, le texte écrit par Mao et sa traduction en esperanto que je cite en français : « Je pense que l'Esperanto mérite d'être appris et doit l'être si on l'utilise pour un internationalisme véritable et la révolution » (figures 8 et 9, recto et verso).

Pendant les derniers mois de 1989 et les premiers de 1990 l'Histoire de l'Europe — et du monde — bascule et s'emballe.

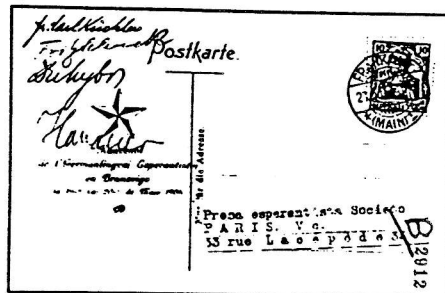
En R.D.A., plus qu'ailleurs, le mouvement esperantiste s'interroge quant au devenir du pays. Pour tout dire, depuis le 31 mars 1965, l'association centrale des esperantophiles d'Allemagne de l'Est fonctionne au sein de la confédération culturelle de R.D.A. Un repiquage en noir sur deux entiers postaux ordinaires à 10 et à 25 pf nous rappelle ce 25e anniversaire. Un cachet postal en allemand mis en service à Leipzig nous le confirme. Ce même cachet oblitérant un timbre à l'effigie de Walter Ulbricht n'est justement à Leipzig et dirigeant des affaires de l'État en place en 1965 constitue un « maximum » philatélique intéressant par les temps qui courent (figure 10).

(Figure 10)

Du 25 au 27 mai se déroule à Brandebourg la 5e rencontre (congrès) centrale de l'association esperantiste de R.D.A. Le très officiel « der esperantist » (n° 159) parle de première grande rencontre germano-allemande esperantiste en R.D.A. Sur le plan philatélique l'événement se traduit par un cachet postal illustré tout en esperanto.

Nous sommes dans le droit fil de l'esprit de la réunion des esperantistes de langue allemande (noter la nuance) à Brunswick les 19 et 20 mai 1906 qui devait déboucher sur la fondation de la première association nationale esperantiste allemande (figure 11) carte signée par les membres du comité directeur et fondateur.

(Figure 11)

Lorsque paraîtra cette chronique les vacances d'été seront terminées. Beaucoup d'esperantistes auront pris, entre autres, un bon bain linguistique peut-être fixé par la philatélie. Ce sera l'occasion d'en parler.

Jean Amouroux,

K'E° = Komunik' Esperanto:

SFS jam prezentis tiun iniciaton de Sro Picou. Kvankam devena de nia regiono, li profesie laboras en la Pariza regiono sed revenas regulakaj jam vizitis plurajn samideanojn, speciale apud Béziers kaj Narbonne. Li bezonas korespondantojn por "K'Eo"; ŝajnas utile raporti iom pli detale pri tiu projekto. Kontaktadreso: 8, Rue de l'Eglise 95520 Osny (cê E° 95).

La registro Komunik' Esperanto. Tio, kio ĝi estas aù volas esti.

- o - o - o - o - o - o - o -

- Aplikado de la principoj starigitaj laŭlonge de la esperantisma historio, fare de ĝiaj gvidantoj.

"Esperantisto ankaŭ estas persono, kiu uzas Esperanton por gajni monon (...). Sed krom la flanko praktika, deviga por ĉiuj -

L.L. Zamenhof

Festparolado ĉe la 2a Universala Kongreso (- Genevo - 1906)

"Se povus esti eldonita gvidlibro pri la komercistoj (Esperanto parolantaj) ĝi estus la plej forta argumento por konvinki iliajn kolegojn"

Maurice Rollet de l'Isle - 1928

" La 72a Esperanto Kongreso apelacias al ĉiuj aktivuloj direkti sin al praktika aplikado de la lingvo".

Varsovio - 1987

" Ni kreis murojn ĉirkaŭ ni (...). Ni ne sufiĉe pledas por nia lingvo, ni ne alfrontas la publikon".

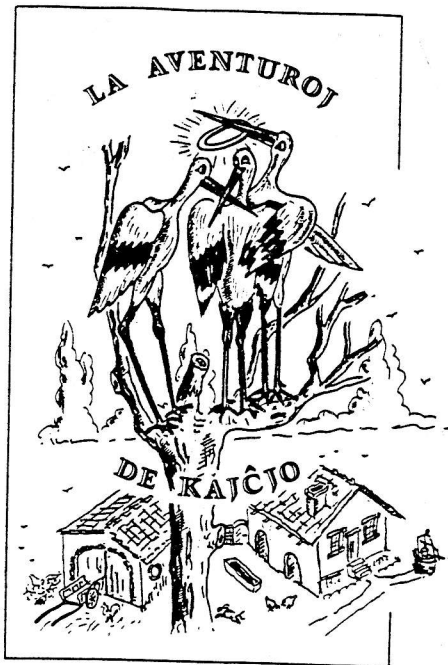
Humphrey Tonkin
Esperanto - Sept. 1987

" Nune, skizo de tio, kio povus esti " vademecum" (latine : venu kun mi), gvidlibro por la personoj, kiuj iras eksterlanden kaj kiu enhavas la adresojn de profesiuloj, kie povas turni sin tiuj vojaĝantoj, en la plej diversaj okazoj kaj tute konfide.

" Poste, dokumento kun disvastiĝo kiel eble plej granda (inkluzive de la libro- kaj gazet-vendistoj) cele al la ĝenerala publiko ne-esperantista kaj instigante ĝin eklerni almenaŭ la elementojn de la lingvo, dank'al alloga prezentado de la realigoj kaj de la eblecoj de Esperanto. Sekve de tio, uzo de naciaj lingvoj por preparaj klarigoj.

Parto de la dekunua ĉapitro:

PRI LA BLANKA FROSTO kaj LA RUGA STONO.

Pollingve verkita de Maria Kownacka, tradukita esperanten de Maria Sitnik, ilustrita de Pol Denis, tiu 85paĝa libro, presita sur bela papero, estas eldonita de la E° grupo de Bar-le-Duc. Jen petolema kaj impertinenta, jen pensema kaj helpema, Kajĉjo la cikonio invitas nin partopreni -cikonomaniere!- en originala teatraĵo, kie miksiĝas plej ĝojaj burleskaĵoj kaj plej gravaj seriozaĵoj. "Homoj estas ja strangaj bestoj!..." La libro kostas 70FF. Mendi al: François Xavier Gilbert -Vert Côteau

Ciam pli malvarmiĝas. Mi devas dormadi en la kokinejo kune kun la tuta birdaraĉo.

Kacperĉjo diris, kiam la unuan fojon fermis min en la kokinejon :

- Vi frostiĝus, Kajĉjo, sur la korto kaj mortus!..

La griza anserino intencas subpinĉadi min, la kokinoj sin dispuŝegas sur la sidistango, sed ĉiuj timas mian bekon.

Hodiaŭ matene mi eliras sur la korton, mi rigardas, kaj jen ĉiuj tegmentoj : de la bovejo, de la garbejo, de la domo, eĉ de la hundejo de Bukedo estas tute blankaj.

Mi ekpensis : "Ojoj ! Kiam la mastro sukcesis ĉi tion ĉion blankigi ?"

Kaj jen Veronika elkuras antaŭ la domon kaj vokas:

- Rigardu, panjo, la blanka frostoj !

Poste la suno varmigiĝis kaj ĉio fariĝis griza kiel antaŭe, sed la aero estis akra kaj la kruroj frostiĝis al mi.

Mi stariĝis sur la trogo, mi kuntiriĝis de la frostoj kaj mi subteris jen la unuan, jen la duan kruron, por ke ĝi varmiĝu. Mi pensas kun tristo, kiaj feliĉaj estas miaj cikonifratoj en la varmaj landoj, ke la kruroj ne frostiĝas al ili...

Kaj jen subite la paseraĉoj sur la barilo komencas ŝriki :

Kvivit... kvivit... kvivit...
la vintro alvenas,
kaj al Kajĉjo ŝuoj mankas,
mankas al li eĉ kalsono !...
kvivit... kvivit... kvivit...

Mendi al: François Xavier Gilbert -Vert Côteau
55000 Longeville en Barrois

(pago al Sro Gilbert aŭ la poŝtkonto de: Groupe des Espérantistes Meusiens Nancy 27-32V)

BONAN JARON*B O N A N J A R O N*Bonan Jaron*B O N A N J A R O N*BoNaN JaRoN****

La eŭropaj parlamentanoj ne ankoraŭ konvinkiĝis pri la uzo de neŭtrala internacia lingvo. Pro tio la ideo de Sro Boré (UEA delegito en Chambéry) sendi tiun novjaran poŝtkarton al ĉiu el la 81 franclingvaj eŭrodeputitoj, por ke ili rimarku la nekalkuleblan diferencon inter "plurlingvismo" kaj uzo de esperanto. Vi mem povas sendi ĝin al "via" eŭrodeputito aŭ ekzemple al Jean-Pierre COT, prezidanto de la socialistaj eŭrodeputitoj. Adreso de la Eŭropa Parlamentejo 79-113 Rue Belliard B 1040 Bruxelles.

EUROCITOYENS FRANCOPHONES

" B O N N E A N N E E "

Et si vous désirez la souhaiter aux autres eurocitoyens de la Communauté, il vous faut savoir le dire et l'écrire en

GREC
DANOIS
ANGLAIS
ITALIEN
ALLEMAND
ESPAGNOL
PORTUGAIS
HOLLANDAIS

O U

en
langue
internationale
E S P E R A N T O
Ce qui s'écrit
"BONAN JARON"
et se lit
"Bonan(e) Yaron(e)"

Vi povas ankaŭ mendi tiun verdkoloran karton al Sro Boré (481, Square Zamenhof 73000 Chambéry). Ĝi estos senpaga sed vi pagos la sendkostojn (1 Poŝtkarto = 3,7 gramoj). Vi povas ankaŭ uzi tiun poŝtkarton aŭ la tekston, se vi skribas al gravulo, al ĵurnalisto koncernata de la konstruado de Eŭropo. Gratulojn al Sro Boré pro tiu interesa iniciato. Kaj ne forgesu, ke la kata-luna lingvo fariĝis antaŭ nelonge kvazaŭ la IOa lingvo de la Eŭropa komunumo. Aldonu al via poŝtkarto la tradukon de "Bonan Jaron" en la kataluna !

PROVERBOJ:

Senvokalaj proverboj -

- 1: -kv- k-j p-n- s-rv-s -l s-n-.
- 2: -lt-n -rb-n b-t-s l- f-lm-.
- 3: -m-k- d- -m-k- -st-s -nk-- -m-k-

Distranĉitaj proverboj -

Reordigu la ĉi-suban serion de silaboj por retrovi proverbon:

- 1: Mal fros ti bo ne her mas na bo ton
.....
- 2: Pri o de dis ne vas ni gus pu toj ti
.....

SARADOJ:

- Unua parto estas prepozicio : .....
- Dua parto estas intermonta loko : .....
- Tutaĵo estas besto : .....
- Unua parto estas prepozicio : .....
- Dua parto estas ludilo : .....
- Tutaĵo estas malordo : .....
- Unua parto estas persona pronomo : .....
- Dua parto estas speco de haroj: .....
- Tutaĵo estas itala urbo : .....
- Unua parto estas la duono de altvalora pro ĝia malofteco : ....
- Dua parto-rekte aŭ inverse- estas adverbo : .....
- Tria parto estas parto de la korpo de bestoj aŭ homoj : .....
- Tutaĵo estas herbo en grenkampoj aŭ ĝardene kulturata kun orflavaj floroj : .....

ENIGMO:

- El la subaj 20 grupoj de literoj, formu 10 kvinliterajn vortojn, kies signifo estas:
- 1°) Komerca kalkulo   2°) Estonta insekto   3°) Osteto
  - 4°) Vegetaĵo uzita por fabriki likvoron   5°) Superi
  - 6°) Fermi truon   7°) Skrapo per speciala ilo   8°) Parto de veturilo
  - 9°) Longforma kavo   10°) Subtera fungo.

ŝto lar ku to ki to sul ras kon an peo den tru ven
pi vo pi ko izo fo

- 1°)..... 2°)..... 3°)..... 4°).....
- 5°)..... 6°)..... 7°)..... 8°).....
- 9°)..... 10°).....

SOLVOJ de la n° 114: Krucvortoj:

Horizontale: I. Murmuretas. II. Azio-Azoto. III. Dukat'-Orut'. IV. RR-Barketo. V. Ipmirg. Aob. VI. Gardo-Ad. VII. At-okazo. VIII. Lok'-omero. IX. orum-enorm'. X. Jovialaj.

Vertikale: 1: Madrigaloj. 2: Uzurpatoro. 3: Rik-Mr-Kuv'. 4: Moabido-mi. 5: Taroko. 6: Ra-rg-amel'. 7: Ezok'-azena. 8: Toreadoroj. 9: Atuto-Or'. 10: Sotobar-mi.

Anagramoj: dramo, banko, blato, Baletto/tabelo, torako, pediko, kranio, karabo, maskoto, larmeto, tropiko.

la plej longa vorto: abrikoto, akrobato.

*****
 Ne forgesu, ke viaj kontribuoj por la venonta SFS devas alveni plej malfrue je la fino de Marto. Antaŭdankas la "redaktoro" (adreso ĉi-sube), kiu deziras al ĉiuj legantoj de SFS :
 Jean HENIN - Rte de Montcayroux
 48500 La Canourgue

Feliĉan Novan Jaron!